

PUNOĆA PRAZNINE

SKULPTURE ZORANA KUZMANOVIĆA

Promišljanje ideje trodimenzionalnog oblikovanja je, čini se, predugo i nepravedno vezivano za pojam statičnosti, nepomerivosti, rigidnosti i, sledstveno tome, ograničenoj mogućnosti interakcije sa okolinom. Skulpturama u koje je svesno "uračunat" okolni prostor, artikulisan svetlosnim refleksima, senkama ili inkorporiranjem vazdušnih masa, raste stepen komunikativnosti i mogućnost različitosti doživljaja, ali one ipak, uglavnom, (izuzemo li Tingilija i još neke) ostaju ograničene zadatostima materijala od kojih su sazdane. U cilju postizanja mobilnosti vajariskog dela, savremeni stvaraoči sve češće izbegavaju materijale koji su eminentno "skulptorski" - i posežu za sintetičkim tvorevinama, koje, opet, ne poseduju uvek svu raskoš ekspresivnih potencijala kamena, gline ili bronzne.

Zoran Kuzmanović je probleme ove vrste prevazišao na sasvim poseban, prilično težak i veoma uspešan način. Opredeljujući se za najkласičniji od svih materijala, bronzu, on je osobenosti ove legure, trijade raznorodnih metala, istražio do momenta otkrivanja njenih dotad gotovo nepoznatih svojstava. Već prvi, letimični vizuelni i taktilni kontakt sa njima implicira misao o matematičkim, fizičkim i hemijskim pro- i predračunima što su prethodili radu u materijalu o kome smo, priznajmo, do sada najmanje mislili kao o simbolu elasticiteta i vibrantnosti...

Duboko razumevanje (skloniji smo da ovaj izraz pretpostavimo sintagmi "suvereno vladanje") materijala u kome stvara sa jedne, i teme za koju se opredeljuje sa druge strane, u stalnoj su sprezi, prožimanju i uzajamno podsticajnom odnosu. Ova interakcija rezultirala je u izvanredno zanimljivom delu **Žena guma**: traka gotovo gumene gipkosti, tekući u čudnoj arabeski oko nevidljive, ali postojeće ose, opisuje (opasuje) telo Žene koje nema, koja je napustila ovojnicu, ili je, naprotiv, njome ogrnuta kao vizionskom stolom... Nemoguće je - i nepotrebno - iskazati sve asocijativne nizove koje skulptura simultano izaziva: egipatska mumija, Kričanka - Parižanka, zmija i Eva u vidljivo-nevidljivom prepletaju, san žene o putovanjima, prkosni izazov za reciklažu jedne odbačene gume?! Posle stresanja civilizacijskih nanosa možemo se prepustiti estetizaciji ritmičkog toka ornamenta i snatrenju lavirinta-spirale što je, opet, put do Večno Ženskog... i tako, u krug... do ponoće praznine.

Sasvim je drugačije intonirana praznina- pustoš Kuzmanovićevog

Čitaoca novina : oblepljena novinskim listovima, ona nosi jasan negativan predznak. [to više informacija, sve manje mudrosti, što više senzacija, to manje duše... Sjajna vizualizacija "Novinskog čitaoca" velike, prozorljive Marine Cvetajeve, istinski zabrinute za budućnost sveta kao informativnog Globalnog sela.

Žena od karika, Suspregnuta, Sputana, Ženski emancipacijski svlak, kako sve ne bismo mogli nazvati veliku šuplju figuru, glomaznu i praznu istovremeno, koja tamnomrke tonove i odbojnu hladnoću emanira na prostor oko sebe. Razumevanje, saosećanje i/ili pokušaj reaktualizacije ženskog pitanja? Možda samo protivteža zagonetnoj Ženi - gumi; gipko nasuprot krutom, bronza nasuprot gvožđu, Žena i žena. Tako rezigniranoj i rezignirajućoj, preporučujemo joj život u otvorenom, pitomom prostoru, među lišćem. Izvan ograda, naravno.

Figura-opruga - tako tužno prepoznatljiva nama, stanovnicima zemlje u tranziciji, (koji smo više nego drugi imali prilike da zavirimo u utrobu svojih dotrajalih mašina!) satkana je od jedne jedine bronzane niti. Ona glavinja ali ne pada, klanja se, pa se zaceni. Teško je naći lapidarniji portret Čoveka iz susedstva. Video zapis ga pokazuje u različitim stanjima i podstiče posmatrača da mu zada udarac. Da vidi kako će reagovati. (Statički proračuni autora uveravaju da ne sme pasti.)

U figurama malog formata Zoran Kuzmanović takođe pokazuje interes za ljudske figure. Njihova poetičnost je od orfejske, arkadijske, možda matisovske, vrste. Visoko organizovanu strukturu dela pokreću ritmovi kriptoooblika točka koji, kao dinamičko jezgro, boravi u njima. Točak karme? Točak mučeništva? I u postavljanju pitanja i u traženju odgovora, rukovodimo se, kao i autor, najvažnijim, onim što je između paoka: punoćom praznine.

istoričar umetnosti
VERA HORVAT

spisak skulptura:

1. Žena guma, bronza, 160 x 90 cm
2. Žena od karika, vareni lanci, 170 x 85 cm
3. Čitaoc novina, bronza, 68 x 35 cm
4. Figura opruga, bronza, 83 x 32 cm
5. Tri gracije, bronza, 21 x 18 cm
6. Mislilac, bronza, 19 x 10 cm
7. Čovek koji puzi, bronza, 20 x 7 cm
8. Torzo, bronza, 16 x 12 cm